

Ecran, degete, ochi. Este rezumatul antropologiei digitale. Aplecați deasupra sticlei, ne lăsăm purtați de metrou, tramvai, tren sau de propriile picioare – prin lume. De obicei este liniște. Omul scufundat în ecran e un om pașnic, domesticit sub tăvălugul informațional pe care îl dezlănțuie fiecare atingere de ecran. *Touch to live*, atinge pentru a putea trăi. O încredințare de tip Toma, întoarsă pe dos: atinge, ca să ieși din realitate.

Din când în când, ne mai ciocnim unii de alții; ne scuzăm, fără să ne ridicăm ochii de la sursă. Atingerea de celălalt este un accident, privirea spre celălalt o raritate, dialogul un efort. Chiar și copiii din cărucior, de obicei, singura sursă de inopinat deranj, au muțit; smartphone-ul este cea mai bună dădacă. Există – în această scenă zilnică urbană de transport în comun – și oameni fără ecran. Taina lor este de scurtă durată. Se află într-o siestă digitală, într-o scurtă pauză. Dintr-o dată, și din buzunarul lor iese un smartphone. Acum suntem toți împreună: ecran, degete, ochi. Uitați în noi înșine.

Unde este creștinul în toate astea, unde este Biserica? Dacă am fi cu adevărat sinceri, am spune: suntem parte a acestui spectacol. Dar, pentru că de obicei nu suntem sinceri, elaborăm în calitate de creștini, preoți, teologi etc. diferite tipuri de discursuri.

Cel mai întâlnit este cel de lamentare asupra noului fenomen de digitalizare: în predici sau articole auzim și citim că trebuie să postim digital, că excesul de consum digital ne dăunează din punct de vedere duhovnicesc, social și mental; că trebuie să folosim totul cu discernământ.

Pe de altă parte, tot noi suntem campioni ai misiunii pe cale digitală: știri peste știri, like-uri peste like-uri, parohii conectate la rețelele de socializare, har peste har prins în pixeli. Suntem moderni și ortodocși. Slavă Domnului – vom zice. Doar nu vom rămâne „analogi”, anacroniști, înapoiți, neștiuți... Mărturisirea trebuie să ia chipul și limbajul epocii în care trăim – un principiu misiologic incontestabil.

Dar cu ce preț facem aceasta? Și care sunt limitele digitalizării vieții în Iisus Hristos? Nu cumva o punem în vitrină (ecran), înainte de a o fi început cu adevărat?

Ca preoți sau mireni activi ai Bisericii – nu suntem în niciun caz feriți de adicția virtuală. Preoți în veșminte sau odăjdii, la Dumnezeiasca Liturghie, făcând fotografii și filme cu smartphone. Zâmbiți, vă rog; sau, mai bine, fiți profunzi. Nu mai știi ce este mai important: să fii în ecran sau să fii în Împărăție. Primul rămâne, cealaltă trece, când se face otpustul! Sau este, de fapt, invers? Cine mă vede, însă, în Împărăție, cine mă apreciază?

De-abia când te vezi, ulterior, apreciat cu sute de like-uri, începi să te bucuri că ai fost Acolo. Criteriul prezenței în și cu Iisus Hristos nu mai este cămara ascunsă, ci scena. Duhul pare să nu mai facă față la graba cu care vrem să fim văzuți că am fost alături de El. Isihia? Un cuvânt sau un citat bun de pus pe facebook. Contează dacă am trăit-o vreodată?

Prinși între discursul moralist despre daunele vieții digitale și propria înjugare fericită în rețea (sub motivul sfânt al misiunii), neglijăm un aspect esențial al acestei provocări. Nu este vorba în primul rând nici de morală, nici de misiune, ci de lipsa Întrupării, și prin aceasta de o chestiune profund teologică, hristologică.

Pe Iisus Hristos îl întâlnești prin Cuvântul viu și prin Sfânta Euharistie, la frângerea pâinii. Știm aceasta de la Emaus. Și una și alta presupun Întrupare: Cuvânt dăruit de la om la om, pentru că a pornit de la Dumnezeu spre om; și Pâine-Trup primit în trup de om, ca să fie Iisus Hristos în toate. Propovăduirea poate merge și pe căi digitale, veți zice. Însă Propovăduire fără Sfânta Împărtășanie, Cuvânt fără Dumnezeiasca Euharistie nu este Ortodoxie. Împărtășanie pur spirituală nu există,

Dumnezeu a venit în Trup pentru că ne cheamă cu trup și suflet la îndumnezeire. Facebook îți poate crea emoții religioase, poate să transmită meditații duhovnicești, poate să relateze evenimente „cu tema sfințeniei”, dar nu poate da sfințenie. Împărtășanie virtuală nu există, și nici alte Sfinte Taine nu pot fi trimise prin wireless. Dar nici „diakonia” nu o poți face pe o aplicație; cineva trebuie să ne îngrijească bătrânii, copiii, cineva trebuie să stea lângă cei bolnavi, să țină o lumânare lângă muribunzi.

Cu alte cuvinte: Îndumnezeirea fără Întrupare este gnosticism, Duhul fără Răstignire adevărată este dochetism - știm acestea din secolul al II-lea. Am uitat-o însă.

Suntem, în fapt, gnostici și dochetiști fericiți. Sună dur, poate e puțin exagerat. Și, totuși: Iisus Hristos ne așteaptă nu în ecrane, ci pe Altar. În schimbul adicției de pseudo-altar luminos pe care ne jertfim mintea, timpul și liniștea, El ne oferă libertatea unui Altar înconjurat de Îngeri - nevăzuți, dar reali, ne-virtuali.

Asta nu înseamnă că tehnica digitală trebuie demonizată, că nu trebuie să facem misiune creștinească pe rețele de socializare. Însă merită să ne întrebăm de fiecare dată dacă în centrul așa-zisei misiuni stă omul, *philautia*, iubirea de sine sau Iisus Hristos. Știm din Sfintele Evanghelii că există un timp al propovăduirii, dar și un timp al tăcerii. Nu poți trăi mereu în afară. Care să fie măsura unei vieți în Iisus Hristos, în era sau epoca digitală?

Noii monahi ai secolului al XXI-lea vor fi cei care se vor retrage conștient și total din atotștiutoarea și atotprezenta lume virtuală. Nu îi veți găsi pe google, nici pe WhatsApp, pentru că vor trăi în deșertul viu al unei realități de care ceilalți s-au dezis. Nu vor fi dintre aceia care și în mănăstire stau și hrănesc blogurile, de frică să nu le uite lumea performanțele duhovnicești sau mărturisirile. Vor fi poate chiar lângă noi, dar anahoreți.

Sigur, Biserica poate și trebuie să existe în lume, participând la epoca digitală, încercând să dezvolte, alături de oameni, o etică a tehnicii digitale, un discernământ al viețuirii digitale; dar avem nevoie și de anahoreți, de un refuz radical al acestui tip de a aborda „comunicarea”. De oameni care, fără să ne judece, pe noi, cei din lume, cei interconectați, să ne arate că încă există o libertate a Duhului, că „se poate”. Chemarea primită de Avva Arsenie redevine actuală: „Arsenie, fugi, taci, liniștește-te!”. În așteptarea unei generații noi de astfel de anahoreți, ne lamentăm pentru o clipă, mai dăm un like și mergem mai departe.

Dincolo de toate acestea, prin purtarea de grijă (provocarea sau intervenția) lui Dumnezeu, noi avem șansa de a ne cunoaște așa cum suntem, de fapt, având o șansă și oportunitate uriașă, aceea de a schimba, transforma și converti totul în favoarea noastră. Acum, cât încă mai este timp!

Doamne Iisuse Hristoase - Fiul lui Dumnezeu, ajută-ne, tuturor, în continuare, (numai) în tot lucrul cel bun! Amin!.

Dr. Stelian Gomboș

<https://steliangombos.wordpress.com/>